

Використання інформаційних технологій дозволяє надати учням більше можливостей для самостійної та незалежної роботи. Разом з тим, подібно використанню традиційних підручників, застосування навчальних інформаційних технологій, збагачує стратегію викладання лише в тому випадку, коли викладач не тільки поставляє інформацію, але також і керує, підтримує, і допомагає учням у навчальному процесі.

Використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі забезпечує реалізацію інтенсивних форм і методів навчання, організацію самостійної навчальної діяльності, сприяє підвищенню мотивації навчання за рахунок можливості використання сучасних засобів комплексного представлення і маніпулювання аудіовізуальною інформацією, підвищення рівня емоційного сприйняття інформації [1, с. 72].

Таким чином, використання комп'ютерних технологій на уроках креслення надають найширші можливості підвищення ефективності процесу навчання.

Література:

1. Верхола А. П. Системний аналіз процесу навчання графічних дисциплін у технічному університеті / А. П. Верхола // Вища освіта України. – 2005. – № 3. – С. 70-73.
2. Головань М. С. Зміст дидактичних принципів в умовах навчання на основі нових інформаційних технологій / М. С. Головань // Педагогічні науки. Збірник наукових праць. – Суми : СДПУ ім. Макаренка, 2000. – С. 17-25.
3. Шевчук Л. Д. Методика застосування технологій прикладної інформатики в школі та вищому педагогічному навчальному закладі / Л. Д. Шевчук // Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди: наук.-теорет. збірник. – 2009. – Вип. 18. – С. 273-277.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Ольга Васильєва

доцент кафедри загальної та практичної психології
Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Політичні, економічні, культурні зміни в житті країни вимагають підвищення якості підготовки, ефективності спеціалістів, мобільність, професійна та соціальна компетентність яких є важливим ресурсом розвитку суспільства, оскільки, саме вони визначають ефективність соціального співробітництва, застосування новітніх технологій у професійній і соціальній сферах, успішну діяльність.

Важливим завданням вітчизняної освіти, від успішності вирішення якого великою мірою залежатиме розвиток країни та її місце у світовій спільноті, є підготовка підростаючого покоління до життя й діяльності в умовах сучасного інформатизованого суспільства. Розв'язання поставленого завдання зумовлює нагальну потребу в підготовці кадрів, спроможних ефективно використовувати потужний потенціал сучасних технологій у різних сферах професійної діяльності та здатних не тільки до використання, а й до активного створення навчального середовища в освітньому закладі. Така підготовка має здійснюватись на засадах компетентнісного підходу, який довів свою продуктивність у професійній освіті.

Вирішення проблем якісної професійної освіти науковці пов'язують з реалізацією компетентнісного підходу з формуванням у студентів ключових компетентностей, серед яких одне з провідних місць займає соціальна компетентність.

Проблема формування та розвитку соціальної компетентності в студентському віці в наш час набуває особливої актуальності, оскільки існує суб'єктивне відчуття необхідності такої компетентності й усвідомлення залежності успіху подальшої діяльності від рівня її розвитку; контекстний характер навчання у ВНЗ впливає на сенситивність для розвитку саме соціальної компетентності. Це зумовлює доцільність вивчення питань щодо психолого-педагогічних факторів формування соціальної компетентності студентів ВНЗ.

У психолого-педагогічних дослідженнях, присвячених проблемам сутності та структури соціальної компетентності (М. Докторович, І. Зарубінська, І. Зімня, Н. Кузьміна, Т. Кондратова та ін.), увага зосереджена на розробці певних її аспектів. Це зумовлює доцільність вивчення питання формування соціальної компетентності у професійній освіті.

Метою статті є визначення основних факторів ефективного формування соціальної компетентності студентів ВНЗ, визначення спектру соціальних знань, що складають основу для особистісного та професійного становлення.

Соціальна компетентність – це багатогранна характеристика особистості, яка охоплює своєю багатокомпонентністю всю множину та глибину функціонування особистості в соціумі. Оскільки особистість – істота соціальна, то соціальна компетентність охоплює як соціальні мотиви, знання, навички, необхідні для успішної взаємодії із соціальним середовищем, так і самопочуття та самосприйняття особистості в мінливому соціумі. Соціальна компетентність передбачає як достатній рівень вміння будувати партнерські відносини, здатності до кооперації на рівноправній основі, так і достатній рівень конформності, аби не йти врозріз із вимогами суспільства.

Формування соціальної компетентності в професійній освіті, як зазначає І. Зарубінська, «набуває одного з пріоритетних напрямків функціонування сучасної системи освіти. По-перше, саме в цей період особистість отримує професію та знання, професійну, особистісну та загальнокультурну підготовку. По-друге, в цей період набуває розвитку процес інтенсивного пошуку головних життєвих

цінностей, визначення особистості, власного способу життя. Цей пошук протікає самостійно, а отже особистість є відкритою для духовного виховання» [3].

На думку Н. Борбич, соціальна компетентність є набутою здатністю особистості гнучко й конструктивно орієнтуватися в постійно мінливих соціальних умовах та ефективно й творчо взаємодіяти із соціальним середовищем [1].

Особливості формування соціальної компетентності студентів ВНЗ зумовлені, по-перше, сенситивністю раннього юнацького віку, який нерозривно пов'язаний із вибором життєвої позиції, становленням ідентичності, пізнанням внутрішнього світу й зумовленою цим потребою самовизначення у житті (формується соціальна зрілість), розвитком соціального мислення і саморегуляцією поведінки, розширенням рольового репертуару. По-друге, соціальна компетентність залежить від успішності протікання процесу соціалізації студента в нових умовах середовища ВНЗ (соціальних, дидактичних, професійних та ін.), де він включається в особливу систему взаємовідносин, спілкування з педагогами різного профілю, з дорослими людьми, ровесниками, займаючи серед них нове місце і виконуючи нові функції.

Н. Борбич у своєму дослідженні визначає критерії та відповідні їм показники сформованості соціальної компетентності студентів педагогічних коледжів: когнітивний критерій (загальна успішність студента, якість світоглядних і людинознавчих знань, ставлення до збагачення й поглиблення соціально-професійних знань, навички самоосвіти, педагогічного пошуку, креативність мислення, оволодіння методами наукового пізнання); ціннісно-мотиваційний критерій (чіткість ієрархії цінностей, умотивованість майбутнього вчителя до творчої педагогічної діяльності, потреба в міжособистісній соціальній взаємодії); діяльнісно-практичний критерій (усвідомлення професійних дій і рішень, соціальний інтелект, соціальна активність); рефлексивно-саморегулятивний критерій (усвідомлення рольової поведінки, комунікативна толерантність, адекватність самооцінки, переконаність у необхідності саморозвитку та самовдосконаленні, самостійність у прийнятті рішень, готовність до саморегуляції, рівень соціальної зрілості) [1].

Виходячи того, що соціальна компетентність є якісною характеристикою процесу соціалізації, і спираючись на класифікацію факторів формування, розвитку та соціалізації особистості, можна виокремити саме ті, що впливають на формування соціальної компетентності студентів. Це зовнішні фактори: макро, мікро та мезосоціосередовище, виховання та навчання, діяльність, соціальна взаємодія, інформаційно-технічне середовище, внутрішні – індивідуальні особливості студента. Макросоціосередовище передбачає державний устрій, рівень розвитку суспільства і його можливості для забезпечення життєдіяльності індивіда, особливості впливу засобів масової інформації, агітації, соціально-політичного, етичного, релігійного стану в суспільстві.

Мезосоціосередовище передбачає природно-кліматичні умови, національно-культурні та релігійні норми і традиції, обставини життєдіяльності студента як

частини специфічної групи – студентства, ідеологічні та духовні відносини, моральні норми і цінності, що є прийнятими в конкретній групі.

Мікросередовище – це безпосередня контактна взаємодія студентів: сім'я, компанія, студентська група, трудовий колектив, інші ситуативні та відносно тривалі взаємозв'язки людини із соціальним середовищем.

Виховання та навчання як фактори формування соціальної компетентності студентів – це цілеспрямовано організований процес формування та розвитку людини.

Діяльність (навчальна, трудова, наукова) – це регульована свідомістю діяльність, яка спонукається потребами людини і спрямовується на пізнання та зміну її зовнішнього світу та самої себе. Діяльність має суспільний характер та не являє собою лише задоволення потреб, а значною мірою визначається цілями і вимогами суспільства.

Пріоритетна роль у формуванні соціальної компетентності студентів є соціальна взаємодія, насамперед, у спілкуванні з іншими людьми. Є. Рогов визначає соціальну взаємодію як «складний, багатоплановий процес встановлення та розвитку контактів між людьми, що породжується потребами в сумісній діяльності та включає в себе обмін інформацією, створення єдиної стратегії взаємодії, сприйняття та розуміння іншої людини» [6].

Інформаційно-технічне середовище являє собою сучасну техніку, технології її виробництва й експлуатації, використання, тобто штучне середовище, яке створюється сучасними технічними засобами. Характер і ступінь її впливу в окремих сферах лише частково досліджені.

Дослідження закономірностей становлення особистості у вітчизняній психології призвело до визначення детермінації цього процесу, об'єктивних і суб'єктивних факторів. Активними, провідними визнаються умови, а наслідком відображенням цих умов – зміни в суб'єктах.

Положення про первинність соціальної детермінації розвитку особистості не означає повного ігнорування біологічних особливостей людини. У вітчизняній психології визнається вплив біологічної сутності людини на особистісний розвиток. На питання «в якій мірі біологічний розвиток визначає становлення особистості?» психологи відповідають по-різному. Одні надають спадковості в детермінації психічних властивостей велике значення, інші – менше. А. В. Брушлинський проаналізував проблему передумов психічного розвитку особистості, зробив висновок, що на ранніх стадіях онтогенезу біологічне виступає в якості внутрішніх умов розвитку. По мірі становлення особистості підсилюється вплив зовнішніх (соціальних) факторів. При цьому зовнішні причини діють опосередковано через внутрішні умови [2].

Професійне становлення фахівця в основному обумовлено зовнішніми впливами. Проте його неможна безпосередньо виводити із зовнішніх умов і обставин, оскільки вони завжди відображаються в життєвому досвіді людини, індивідуальних психічних обставинах, психічному складі. В цьому сенсі зовнішній

4. Зарубінська І. Б. Формування соціальної компетентності студентів вищих навчальних закладів (теоретико-методичний аспект): монографія / І. Б. Зарубінська. – К. : КНЕУ, 2010. – 248 с.

5. Лепіхова Л. Соціально-психологічна компетентність у психологічній взаємодії / Л. Лепіхова // Вища освіта України. – 2004. – № 3. – С. 12-22.

6. Рогов Е. И. Классическая социальная психология: курс лекцій / Е. И. Рогов. – М. : Владос, 2001. – 416 с.

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ПЛАНУВАННЯ ЗАНЯТЬ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ЗА НАПРЯМОМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Денис Гринь

к.техн.н., старший викладач кафедри теорії і методики технологічної підготовки,
охорони праці та безпеки життєдіяльності
Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

В сучасному світі з кожним роком невпинно зростає кількість інформатизованого підходу та напрямів використання пов'язаних з цим систем. З розвитком науки і техніки поступово зникають професії, в яких виконання трудових операцій базується переважно на важкій фізичній праці. Для того, щоб у таких умовах за короткий час освоїти технології, що невпинно розвиваються та змінюються і працювати з високою продуктивністю, індивід повинен мати широкий кругозір, високу загальну культуру, вміння швидко освоювати нову технологію, що не тільки використовувати сучасний стан речей, а й бути по можливості спроможним рухати сьогодення.

Усе вище сказане висуває можливі вимоги до шкільної освіти. Глибина знань учнів, ширина їх світогляду, уміння та навички завжди були і є тим головним критерієм, який дає право говорити про ефективність навчально – виховного процесу. Основною стає вимога розвиваючого навчання, яке забезпечує активну розумову діяльність учня, виробляє у нього вміння зіставляти, порівнювати, узагальнювати, орієнтуватись у нових обставинах, формує узагальнюючі уміння і навички в сучасному, бурхливо розвиваючому суспільстві.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника «Електромеханік з ремонту та обслуговування лічильно-обчислювальних машин» спрямована на досягнення науки і техніки і впровадження сучасних технологічних процесів, передових методів праці, врахування особливостей галузі, потреб роботодавців і містять вимоги до рівня знань, умінь та навичок [1]. Крім основних вимог до рівня знань, умінь і навичок, до кваліфікаційних характеристик включено вимоги,